

פרעה הפנה את ליבו מהמחשבה שהמלכות תעשה בו דינים

ולמדנו שפרעה היה חכם מכל מכשפיו, ונסתכל בזא"ת הזו שנעשה בו דין, ושעתידה להחריב ארצו, כמו שאמר משה: "בְּזֹאת תִּדְעֶה פִּי אֲנִי ה'", ומה כתוב בו: "וַיִּפֶן פְּרַעֲהוּ", מהו "וַיִּפֶן", שהפנה לבו ממחשבה זו, כמו שכתוב: "וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל מֵרִים" (במדבר יב, ט), "וַיִּבֵּא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת", גם לרבות מה שעתידה להחריב ארצו, ואל שת לבו לנגד המדה שנקראת זא"ת.

כח ממשלת החיצונים בטלה, מהמדרגה העליונה עד התחתונה

"כָּל בְּכוֹר", אף מדרגות עליונות ותחתונות בטלו ממשלתן בארץ מצרים, כל אותן המושלים בארץ בכח חכמתם, "מִבְּכוֹר פְּרַעֲהוּ הַיֹּשֵׁב עַל כֶּסֶּאָו עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרְחִים וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה", כל אלה הן מדרגות עליונות ותחתונות שבטלו ממשלתן, ונרמזו בפסוק הזה.

סתם הדבר "מִבְּכוֹר פְּרַעֲהוּ הַיֹּשֵׁב עַל כֶּסֶּאָו", זה כתר התחנותן שבממשלת מלכות העליונה^[לב], "עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה", זה כתר השמאל, שהוא למטה ממנו, שממשלתו היא לאחר ארבע רחים, שהן ארבע מחנות^[לג], כך נשמע שכתוב: "אַחַר הָרְחִים", ולא מן הרחים.

"וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה", מושלים תחתונים שבתחתונים, נקבות מנקבות, הנמצאות באתונות וחמורים ובבהמות גדולות וקטנות, ומקבלים מהן כשפים גברים ונשים.

"עַד בְּכוֹר הַשְּׂבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר", אותן היוצאים מן הקליפה שנקראת שפחה, שבהם עושים כשפים לאסורים שיעבדו בהם לעולם, ולא יצאו לחירות, ובכח הבטחון על מדרגות האלו היו מסרבים המצרים, שבהן עשו קשר לישראל שלא יצאו מעבדותם לעולם.

ובזה נתגלה הגבורה והממשלה של הקדוש ברוך הוא, וזכרון הזה לא יכלה מישראל לדורי דורות, שאם לא היה בזה כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא, כל מלכי עמים וכל מכשפי עולם וחכמי עולם לא יכלו להוציא את ישראל מן העבדות, והקדוש ברוך הוא התיר

והוא יזוהר

לב. (תיבת קוזמיטא היא קיצור מן תיבת קוזמקרטורא קוזמקרטור). לג. הן ד' מחנות ממונים מן כחות שמשמעותו היא ממשלה גדולה מאד, ועיין בערוך ערך הטומאה והן רחוקים ונמוכים הרבה מן הקדושה.

הקשרים שלהם, ושיבר כל אותן הכתרים בשביל להוציאם, על זה כתוב: **"מִי לֹא יִרְאֶה מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֹךְ יֵאָתֶה כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כְּמוֹךְ"** (ירמיהו י, ז).

זוהר חלק ב' פרשת בא דף לח ע"א

על ידי המלכות שבליילה נעשתה הנס וביום התפרסם

ומה ששאלתם מפני מה לא היה הנס ביום, למדנו, שכתוב: **"הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצֵאִים בְּחֻדְשׁ הָאָבִיב"**, וכתוב: **"הוֹצִיאָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לְיִלְה"**, אלא נתבאר שעיקר גאולת ישראל לא היתה אלא בלילה, שהלילה התיר הקשרים ועשה נקמות, והיום הוציאם ביד רמה, זהו שכתוב: **"יֵצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רַמָּה לְעֵינֵי כָל מִצְרַיִם"**, וכתוב: **"וּמִצְרַיִם מִקְבְּרֵי אֶת אֲשֶׁר הִכָּה ה' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר"**, זה הוא פרסום הנס.

ועוד כתוב: **"כִּי אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת"**, שנעשה הדין בכלם, בזמן שהיו נאספים כולם בבתיהם, ולא היו מפוזרים במדבר ובשדה, ועשה הלילה דינים בכל בשעה ההיא.

לילה כיום יאיר

ולמדנו שהיה מאיר הלילה כיום תקופת תמוז, וראה כל העם דיניו של הקדוש ברוך הוא, זה שכתוב: **"וְלֵילָה כִּי יֵאִיר כַּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה"** (תהלים קלט, יב).

גודל פרסום הנס

ובשעה שיצאו ישראל נמצאו כל הבכורים מתים בשוק לעיני כל, בקשו להתקרב להם ולא יכלו, וזה היה קשה להם מהכל, ראו שישראל יוצאים לעיניהם בצד אחד, וראו את מתיהם בצד שני, ובכל היה פרסום הנס, שלא היה כזה מיום שנברא העולם.

זוהר חלק ד' פרשת בהעלתך דף קמט ע"א

שירת עם ישראל חשובה משירת המלאכים

אמר רבי אבא, בא וראה, בלילה ההוא שרצה הקדוש ברוך הוא להרוג כל אותן הבכורים, בשעה שנחשך הלילה, באו המשוררים לזמר לפניו, אמר להם, אין עתה העת לזה, שהרי שירה אחרת מזמרים בני בארץ.

בשעה שנחלק הלילה, נתעורר רוח צפון, והקדוש ברוך הוא עשה אז נקמות, וישראל היו מזמרים שירה בקול רם, ואז עשה אותם בני חורין מהכל, ומלאכי מעלה וכל מחנות הרקיע היו שומעים קולם של ישראל.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף מה ע"א

פרעה קם והרג את שריו ויועציו

"וַיִּקָּם פְּרַעֲהוּ לְיִלְה הוּא וְכָל עֲבָדָיו וּגְוִי", אמר רבי שמעון, בא וראה, נקמה העליונה שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים, שלש מיתות היו, אחד שעשו הבכורים במצרים, שהרגו

לכל מי שמצאו, ואחד שהרג הקדוש ברוך הוא בחצי הלילה, ואחד כשראה פרעה המות בביתו בבניו ובעבדיו, עמד והזדיין עצמו והרג את השרים והנציבים וכל מי שיעצוהו לסרב בעם ישראל, עד שהתורה מעידה עליו שהוא קם בלילה ממש.

וכמו שהקדוש ברוך הוא בחצי הלילה הרג הבכורים ועשה נקמות, כן קם פרעה בארץ מצרים והרג ועשה נקמות בשריו נציביו ושלישיו ובכל אותן הנסיכים, זה שכתוב: **"וַיָּקָם פְּרַעֲהוּ לַיְלָהּ"**, שעמד להרוג ולהכרית, דרכו של כלב כשמכים אותו באבן הוא רץ ונושך לכלב אחר, כך עשה פרעה.

אחר כך הוא היה הולך בשוקים והיה מכריז ואומר: **"קוּמוּ צְאוּ מֵתוֹךְ עַמִּי"**, אתם הרגתם לכל בני העיר, אתם הרגתם השרים והנציבים וכל בני ביתי, זה שכתוב: **"וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָהּ"**, כיון שבידכם היה הכל, **"וַיְבָרְכֶתֶם גַּם אֹתִי"**, שלא תהרגני, ואחר כך הוא בעצמו ליוה אותם והוציאם מן הארץ, כמו שכתוב: **"וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעֲהוּ אֶת הָעָם"**.

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

